

Tomaž Kosmač
VARNOST

Gostol

S sošolko sva z navadnim svinčnikom, ki ga je bilo treba vsaki dve uri ošiliti, vnašala podatke s prašnih delovnih nalogov v karirasti zvezek. V tabelo sva vpisovala zaporedne številke, šifre, namen dela ter trajanje proizvodnega procesa. Delovni nalogi so bili rjasti. Vsake pol ure sva si morala umiti roke. Prihajali so iz delavnic. Opravljala sva prvi letnik prakse. Hodila sva na ekonomsko šolo. Gostol naju je štipendiral. Tri tedne sva jih beležila po osem ur na dan.

Naslednji dve leti sem se praksi izognil s prijavo v mladinsko delovno brigado. Na Goričkem smo kopali jarke. V glavnem sem pil in padal vanje.

Zadnji letnik ni prinesel nič novega. Sošolka je na podjetju postala že inventar. Vsi so jo poznali, jaz sem bil uganka. Z nikomer se nisem družil. Niti malicat nisem hodil. Držal sem se sam zase. Nosila mi je sendviče z bližnje firme, ki je kuhala tudi za Gostol. Delovni nalogi so nama sušili blazinice na prstih. Nič se ni spremenilo od prvega letnika.

Sošolka je maturirala. Preselili so jo v kadrovsko službo. Glavnemu kadroviku se je mudilo v penzijo. Sprva sem bil za njegovega naslednika predviden jaz, toda imel sem tri popravce. Med čakanjem na termin izpitov so me še bolj zasuli z delovnimi nalogi. V startu sem zajebal kariero, vendar bil vesel, da se mi ne bo treba bosti s prosilci za službo.

Iz dneva v dan sem hodil mimo vratarnice, kjer je ordiniral Matjaž. Bil je šest let starejši od mene. Na plečih jih je nosil štiriindvajset. Zaustavil me je in rekel:

»Veš, kaj ti povem? Zaposli se pri nas! Čutim, da nisi rojen za uradnika!«

Matjaž je hotel študirati slikarstvo, a je bil večkrat zavrnjen na akademiji. Vzel si je premor in se poistovetil z delavci. Jaz sem se čutil nekaj več.

»Ne nameravam pasti tako nizko,« sem odvrnil.

Delavci so bili zame plebejci, delovni nalogi in vampi, ki so jim polzeli iz ust v menzi. Na tak način so nas vzgajali v šoli.

Sleherno jutro sem kasiral nov kupček prašnih pildkov na mizo. Pisarne si nisem zaslužil. Evidentiral sem jih v sejni sobi. Niti zaspati nisem mogel, ker se je nahajala sredi hodnika, po katerem so se neprenehoma valili koraki. Ključa, da bi zaklenil vrata, nisem imel.

Nekega dopoldneva sem se zastrmel skozi okno v sončno nebo in se vprašal, kaj je narobe z mano, da vztrajam v tej nesreči. Na ulici so se igrali otroci, iz bližnje gostilne se je valil smeh, ptički so razposajeno čivkali, jaz pa jebal ježa, do koder je segal pogled! Čez petindvajset let, sem pomislil, se bom spet zastrmel skozi okno in se vprašal isto. Vse bo enako, samo četrto stoletja starejši bom. V sejno sobo so se privalili šefi v spremstvu direktorja.

»Malo sem prezračil,« sem se opravičil, ker so me zalotili pri sanjarjenju.

Posedli so za veliko mizo in me zrinili v kot. Pobral sem zarjavele papirje, nakar je prišel še eden. Odstopil sem mu svoj stol. Sedeža nisem več imel, pisati stoje nisem mogel. Namenil sem se k izhodu.

»Fant, kar tukaj bodi!« se je oglasil direktor. »Boš vsaj videl, kako poteka delovanje podjetja!«

Sedel sem na okensko polico. O ljudeh, ki sem jih poznal iz delovnih nalogov, so govorili zgolj kot o delovnih

nalogih. Imeli so jih za številke. Pod točko ‚razno‘ sem se opogumil in se k debati priglasil še sam. Pokazal sem na rjaste odrezke:

»Kdaj bo konec tega?«

»Raje se zgleduj po sošolki in maturiraj, namesto da se pritožuješ! Ona ne gleda skozi okno kakor ti!« je kadrovik z očmi poiskal pohvalo pri direktorju.

Ta mu je pokimal in razprava se je nemoteno nadaljevala. Zanje nisem več obstajal. Bil sem zgolj delovni nalog.

Ponoči sem sestavil prošnjo in zjutraj šel po sledi Matjaževega nasveta. Namesto na Gostol sem zavil proti štabu Varnosti. Potrkal sem na direktorjeva vrata in vprašal me je:

»Kaj je narobe s tabo?«

»Zajebal sem poklic, delo me ne veseli, rad bi se preusmeril ...«

»Se zdraviš zaradi pijače?«

»Ne.«

»Štipendija?« je gledal v prošnjo.

»Nameravam jo vrniti.«

»Šola?«

»Ne vem, če ima sploh še smisel vztrajati ...«

»Pri nas je še nihče ni dokončal! Bi začel danes?«

»Lahko.«

»Pa res ni nič narobe s tabo?« me je še enkrat premeril od glave do peta.

»Res,« sem mu zagotovil in zdrvel na Gostol, kjer sem brez težav prekinil delovno razmerje.

Zdelo se je, kot bi se vsem odvalil kamen s srca.

Mercator

Zvečer sem bil že v Mercatorjevem skladišču. V varovanje me je uvajal Jože. Prihajal je z Dolenjskega. Močan tip petdesetih let.

»Preklete zvezde! Nikoli jim ne prideš do konca,« mi je kakor Krpan Brdavsus stisnil roko v predstavitev in zrl v nebo.

Kri je poškilila izza nohtov. Dlan je držal, dokler nisem zastokal. Stisk je popustil in pogledal sem, če sploh imam še vse prste. Skrivaj sem jih hladil v žepu. Jože me je potegnil v vratarnico in brez nadaljnega začel naštevati:

»Zgoraj imaš pisarne. Nikoli jih ne pogledam. Vmes imaš – ne vem, kaj. Nikoli nisem bil tam. Jaz sem zunaj! Po cele noči se sprehajam. Za najinimi vrati je skladišče. Nikoli ni odklenjeno, drugače bi kaj ukradel, se bojijo, ampak mene zanimajo samo planeti!«

Skozi noč z njim sem se zavedel, zakaj me je direktor sprejel z besedami: Kaj je narobe s tabo? Kazalo je, da pri Varnosti ne delajo gladke osebe. Jožeta so zanimali objekti v osončju, za tuzemske mu ni bilo mar. Bil je vodja delovnega naloga. Tako so rekli vsaki firmi, ki smo jo stražili. Nekakšen delovodja, ki je delal razpored. Razen mene je imel pod sabo še tri stražarje. Eden je bil bolj čuden od drugega. Tako je bilo povsod, sem kasneje spoznal. Pri Varnosti so bile zaposlene zgolj štiri kategorije ljudi: falirani študenti, čudaki, pijanci in zdravljeni alkoholiki.

Skladišče je zalagalo Mercatorjeve prodajalne z izdelki. Trajnimi in manj trajnimi. Naokoli je bilo parkiranih osem tovornjakov. Pri vsakem posebej se je ustavil, previdno dvignil ponjavo, kotičke osvetlil z žarometom in pojasnil:

»Na kesonih se radi skrivajo nezemljani! Večkrat sem že imel opravka z njimi! Fluorescentni so in skačejo kakor žabe! Dobro, da sva danes v dveh!«

»Zakaj?«

»Ker si me upajo zajebavati samo, kadar sem sam!«

Vsaki dve uri sva šla z baterijo škiliti pod cerade. Nazadnje se nama je pridružil še nadzornik. Prišlekov s tujih ozvezdij ni bilo zaznati.

Naslednjo noč sem začel samostojno. Direktorju, ki me je prišel pogledat, sem zagotovil, da mi je Jože pokazal vse, kar je treba. Počakal sem, da se je speljal, nato sem vzel originalni ključ, ki naj bi odpiral vse prostore, in krenil v raziskovanje. Zanimalo me je, kje sploh sem. V pisarnah nisem našel nič zanimivega. Sploh so bile samo tri. Niti časopisa niso premogle, kaj šele kavsne. Spustil sem se v pritličje. Če že stražim tukaj, sem premišljeval, bom domov odnesel vsaj kakšno suho salamo, riževo čokolado ali buteljko vina. Skladišča, kakor je Jože naznanil, ključ ni odklepal. Odšel sem iz utrdbe. Na svežem zraku sem pokukal pod vsako kamionsko ponjavo. Ne zaradi fluorescentnih bitij, temveč iz drugačnih interesov. Odkril sem zanimiv tovor – kovinske sode, polne piva. Zapečateni so bili s plombo. Z ročnim pritiskom na iztočni gumb nisem ničesar dosegel. Šel sem po izvijač in se povzpел na tovor-njak. Prva dva poizkusa sta bila neuspešna, pri tretjem sem potuhtal sistem. S pravilno postavitvijo šraufcigerja je plomba ostala nepoškodovana. Pivo je začelo curljati.

Zapomnil sem si postopek in raziskoval naprej. Zraven garaže z viličarji je stal kontejner. V njem si je pisarno uredil vodja skladišča. Ključ je začuda odpiral. Takoj sem uzrl kredenco z izbranimi pijačami.

Zjutraj me je zamenjal Ivan. Na eno nogo je šepal, ker je neko zimo zaspal v kanalu. Zaradi ozeblin so mu kirurgi malo skrajšali taco. Od takrat ni več pil. Bil je pred upoko-
jivtijo. V vratarnico je prikrevsal skupaj s šefom skladišča.

»Pregledal sem vse objekte,« sem predal izmeno, »toda v samo notranjost ni dostopa! Kaj, če tam zagori? Kako bom opazil? Kako naj ukrepam?!«

»Končno en skrben,« se je vodja skladišča zadovoljno počohal po bradi in rekel: »Poskrbel bom za to!«

Čez dober mesec sem s klapo sedel v gostilni in častil vse naokoli, ker sem med tednom naredil popravne izpite. Opravljat sem jih šel, ker sem bil zanje prijavljen že pred službo pri Varnosti. Kljub temu sem podzavestno vedel, da nikoli ne bom maturiral, da se nikoli ne bom vpisal na Filozofsko fakulteto in da nikoli ne bom študiral primerjalne književnosti. Zakaj bi se matral z učenjem, če sem našel srečo v stražarnici? Na šiht sem sicer nosil učbenike, vendar raje reševal križanke in vse pogosteje zavijal v kontejner vodje skladišča. Tam sem si privoščil le toliko pijače, da se v kredenci ni poznalo. Sleherni obisk je bil slajši od prejšnjega. Matjaž je imel prav. Pripadal sem varnostnikom. Spoznal sem, da se od nekdanj najraje družim z delavci, čeprav se tega prej nisem zavedal. Moja klapa je bila proletarska. Zaposlila se je takoj po osnovni šoli. Nič več se nisem zmrdoval nad vampi.

V oštarijo je vstopil nadzornik in se razgledal po gostih. Poiskal me je z očmi in pomignil, naj pridem k njemu. Če grem v nočno, je vprašal, ker je Jože pijan na delovnem mestu.

»Tudi jaz sem,« sem odvrnil in nisem lagal.

»Ampak – ti nisi zmešan!«

»Ura je enajst,« sem pogledal na steno. »A ne more iti spat?«

»Dopovej mi, če upaš! Povzpel se je na streho skladišča in zdaj lovi zvezde. Prijaviti ga nočem, ker je drugače v redu človek, pa tudi delavcev nam manjka. Če za to izve Mercator, bomo ob delovni nalog. Že tako nam očitajo, da smo predragi.«

»Okej,« sem rekel. »Tukaj itak zapirajo. Smem vzeti liter s sabo?«

»Ti ga bom jaz kupil,« je šel k šanku.

Družbi sem šepnil:

»Pridite k meni! Častim pir v neomejenih količinah!«

Skladišče je bilo oddaljeno dva kilometra. Nadzornik me je odpeljal s službeno katrco. Ob steni sem zagledal prislonjeno lestev, po kateri je splezal Jože. Nadzornik se je po njej povzpel na streho in poročal:

»Ni ga!«

»Da ni padel?« sva šla okoli stavbe.

»Da se ni kam skril?« sva ponovila krog.

»Da se ni pobratil z nezemljani?« sem se pošalil.

S štosi sva preganjala skrbi. Vsak se je bal trenutka, ko bo trčil ob njegovo razčefukano glavo na asfaltu. Svetila sva z baterijama in ga naenkrat zagledala. Stal je pred vratnico. Od njega je curljalo.

»Prekleta svojat vesoljska!« je bentil. »Mene so se našli jebat! Naj se gredo množit kam drugam!«

Ves je bil moker. Ustrašil sem se ga in se skril za nadzornika. Ta ga je z drhtečim glasom vprašal:

»A si jih pregnal?«

»Sledil sem jim v reko, a se je banda zelena razpršila! Prej ali slej jih bom dobil v pest! Prej ali slej! Ne bodo mi ušli!«

Bil je čisto iz sebe. Za ušesa je vlekel lase in spotoma odtiskal hlačnice. Oba sva se ga bala. Edini je nosil varnostno uniformo. Ni bila obvezna, temveč priporočljiva. Nobeden, niti kontrolorji, je nismo oblačili. Nastopali smo v kavbojkah in kratkih rokavih, skratka v civilu. Le on se je vedno našemil v idiota.

»Kod si se vlačil toliko časa?!« je že malo manj nasršen ošinil nadzornika. »Stokrat sem te klical!«

»Odhitel sem po pomoč. Glej, Kosmota sem pripeljal s sabo!«

»On je dober, samo švoh je! Niti gumba ne more pritisniti z rokami! Rabi izvijač!«

Zalila me je rdečica. Jože ni bil kar tako delovodja. Moji podvigi mu niso ostali skriti. Po drugi strani: Če pozna postopek pridobivanja piva na zastojkarski način, tudi sam ni nedolžen! Nadzornik je sprevidel, da prihaja k sebi, zato me je vprašal s čvrstejšim glasom:

»Kaj je mislil s tem?«

Odkar sem stražaril, so se gostilne pritoževale, da dobijo na pol prazne sode. V akumulatorje viličarjev smo morali vsako noč naliti destilirano vodo. Na začetku sem se skrbno držal zapovedane ure, potem mi je bilo vse težje čakati do dveh zjutraj. Zalil sem jih takoj ob prihodu, kanto splaknil in napolnil s pirom.

»Ne bi vedel,« sem odvrnil.

Nadzornik je Jožeta na lep način pripravil, da je sedel v katrco, in ga odpeljal domov. Čim sta spolzela z vidika, je k meni planila tovarišija, ki je tičala skrita za rampo. Med potjo se jim je priključila sedemnajstletna Berta z velikimi joškami. Bila je odprta za žur, malo manj za otipavanje, nikakor za kaj več. Bala se je, da bi jo folk s starokopitno miselnostjo imel za kurbo. V šoli je bila odličnjakinja in z odnosom do življenja je prehitevala čas.

Freunde sem popeljal k tovarnjakom. Pokazal sem jim, kako se odpre pipa na sodih. Takoj so obvladali. Niso potrebovali pribora kakor jaz. Delo v tovarnah jim je okrepilo prste. Berta me je čakala v vratarnici. V službeno knjigo sem se vpisal kot Jože, ker je bil po razporedu na šihlu on. Bukva je imela sto strani in s podpisom je bilo treba zabeležiti prihod in odhod. Gola formalnost. Dalo se je goljufati, kar smo tudi pridno počeli.

»Zakaj si vnesel drugačno ime?« me je vprašala.

Nenavadno pozorno je spremljala moje poteze. Običajno nisem bil deležen tolikšne pozornosti z njene strani. Razložil sem:

»Tudi jaz večkrat udarim plavega. Sodelavci me pokrijejo. Jože mi bo vrnil.«

Zgodilo se je, da smo bili v službi po šestnajst ali štiriin-dvajset ur hkrati na račun kompensacij in nepredvidenih odsotnosti. Berta se je zdela potolažena:

»Všeč mi je, da se ne puščaš izkoriščati! Nasploh si mi všeč. Že dolgo. Smem ostati nocoj pri tebi?«

Požirek bule, ki mi jo je nadzornik pustil na mizi, se mi je zataknil v grlu. Zakašljaj sem:

»Ja.«

Berta je bila angel. Drkal sem iz dneva v dan. Razen nanjo. In na Nasti Kinski. Obe sta bili preveč sveti. Nategnil bi vsako bitje, ki je nosilo pizdo, toda ... da bi fukal Berto?! Na kaj takega nisem upal niti pomisliti. Že sama misel je bila greh. Tako ali tako sem se med onaniranjem spraševal, zakaj me je Bog sploh ustvaril potrebnega? Zakaj se ljudje ne plodimo skozi čustva, temveč skozi telo?

Iz škripca me je povlekla kompanija. Gumbi na sodih so celo zanje postali pretrdi. Terjali so:

»Daj šraufciger!«

Iz vlekel sem ga iz predala in se namenil za njimi. Berta je zavila z očmi:

»Menda mi ne boš zdaj ušel?!«

»Moram!«

»Res ne moreš ostati?«

»Bojim se, da bo tolpa napravila pizdarijo!«

Frendi so postali preveč razposajeni. Nalokali so se in kamionom puščali gume.

»Ne počnite tega!« sem jih vlekel stran.

To jih je šele podžgalo! Z neizmerno naslado so nadaljevali s početjem. Nazorno so mi dali vedeti, da jim nič ne pomenim. Da so k meni prišli samo zaradi pijače. Približal sem se kanti z iztočenim pirom, da bi si s požirkom ohladil živce, vendar so me odrinili.

»Sprehodi se!« so se mi režali v ksiht.

»Vsaj na plombe pazite,« sem še dokaj mirno rekel, čeprav je v meni vrelo.

Nameraval sem se oddaljiti, ko je kolovodja zavrtel svinčeni pečat na kazalcu:

»Na take?«

Takrat sem eksplodiral. Od zdavnaj sem bil prepričan, da se kaj takega meni ne more zgoditi. Da nikoli ne bom povzdignil glasu, kaj šele koga udaril. Nasilje mi je tuje. Tudi za močnega se nimam. Sam sebe sem presenetil, ko sem tipa stisnil za vrat in treščil ob kabino tovornjaka. Zarjul sem:

»Skidajte se, drugače ga zadavim!«

Šesti čut me je opozoril, da se mi nekdo približuje iz ozadja. Hitro sem obrnil glavo. Zaradi sunkovitega giba bi orjaku, ki sem ga držal uklešččenega, skoraj zdobil adamovo jabolko. V paniki je zagrgal zahrbtnemu pomagaču:

»Re-sn-o mi-sl-i!«

Svojat se je začela počasi odstranjevati. Ukleščeni šef je zgubil avreolo. Okrog njega so se iz večera v večer lepili kot večje na luč, ampak kljub temu bi ga vsak prodal za požirek piva.

Polagoma sem ga odlimal od kabine, mu na križu zvil roko do zloma in ga potiskal za njimi. Pod žarometom na vogalu sem uzrl Berto, ki je dogajanje spremljala od daleč. Nisem bil več ihtav. Sam sebi sem se zazdel smešen. Če bi modela vlekel samo še sekundo, bi klapa zavohala, da mi je moč usahnila, zato sem ga nemudoma porinil čez rampo in hitro zadrlesknil jeklena vrata. Čim se je znašel v varnem objemu hinavske družčine, je zakričal:

»Nisva še končala!« in kakor otrok zalučal kamen za mano.

Nisem bil jezen na kvazi frende, ampak razočaran sam nad sabo. Lahko bi vedel, kako stvari stojijo. Sam sebe sem slepil z navideznim prijateljstvom. Še najbolj me je bolelo, da sem podlegel agresiji. Pred Berto sem klapo skoraj opravičeval:

»Najbrž so se hoteli samo postaviti pred tabo in me osramotiti. Vsi so namreč zatreskani vate.«

»Saj vem,« je rekla in dodala: »Šla bom za njimi. Zameriš?«

Odkimal sem. Obema je bilo znano, da bi brez njih ostala sama. Ostalo bi ji zgolj druženje z mladenkami, ki so živele za poroko in valjenje otrok. Prijatelje je potrebovala bolj kakor jaz.

II

Vodstvo Mercatorjevega skladišča je bilo sila zadovoljno z menoj. Nikoli nisem pozabil na akumulatorje pri vilčarjih, ki so jih drugi le redko zalili; nikoli me ni bilo treba zjutraj buditi, ko so prišli na šiht; nikoli me ni bilo treba čakati pred zaklenjenimi vrati kot Ivana, ki je rabil celo večnost, da je s svojo pohabljeno taco, če je bil ravno na obhodu, priromal z enega konca magazina do drugega. Za nagrado so mi zaupali ključe, s katerimi se je dalo priti v notranjost skladišča. Obljubiti sem moral le, da jih ne bom nikomur posojal. Prisegel sem s figo v žepu, kajti pred sodelavci jih nisem nameraval skrivati. Počutil bi se nelagodno pred njimi.

Prvič sem obiskal Ali Babin brlog. Luči nisem upal prižgati. Lahko, da me samo preizkušajo in so zunaj na preži, sem bil previden. Zabičali so mi namreč, da smem vstopiti le ob nujnih primerih. Svetil sem si z baterijo. S polic so me pozdravljali pršuti, paštete, čipsi, kumarice, paprike, žgane pijače, buteljke, sokovi ... kompletna delikatesa na dosegu roke. Izdelki so kričali: Vzemi nas! Tu smo samo zate!

Ničesar nisem ukradel. Plače pri Varnosti so bile tako visoke, da sem si lahko vse privoščil na pošten način. Sošolka, ki je ostala na Gostolu, je kljub izobrazbi potegnila štirideset odstotkov mezde manj od mene. Razen tega sem praktično lahko hodil v službo, kadar sem hotel. Da sem le naredil 184 ur na mesec. Treba se je bilo samo uskladiti s sodelavci, kar ni predstavljalo večjega problema, saj so bili vsi podobne baže kakor jaz.

Najraje sem delal ponoči in ob nedeljah, ker takrat ni bilo nobenega na firmi. Vklupil sem prenosni televizor, ki sem ga dobil iz Nemčije, in spremljal vse živo: od risank preko kmetijskih oddaj do gospodarskih omizij. Vse je bilo zanimivo. Čisto drugače kot doma, kjer mi je šel celoten spored na živce. Če je padel kakšen film ali športni prenos, sem si še posebej podložil stol z blazinami, vrgel noge na mizo in užival. Vrh vsega so taki šihti prinašali bonus dvajsetih odstotkov. Bil sem še prav posebej nagrajen za lenarjenje.

Sodelavci so vikende radi preživljali z družino. Kasneje so se čutili krive, ker so mi kot najstniku odžirali zabave ob koncih tedna, zato so mi brez pripomb ustregli, kadar me je gonilo. Podaljšali so na šestnajst ur, jaz pa vračal z nedeljami.

Nekega sobotnega popoldneva, ko sem moral zaradi alkoholnih popadkov med tednom dežurati oseminštirideset ur skupaj, do ponedeljka zjutraj, je k meni prikolovratil Flaster. Poznala sva se samo na videz iz parka, kjer sem največkrat popival. Klapo in Berto sem izločil iz glave. Vse bolj sem se družil z najhujšimi odkloni človeštva. Že dolgo prej sem pogledoval proti njim. Zdeli so se mi zadnji friki na zemeljski obli. Sleherni dan so zasedli klopce in zajemali življenje s polnimi pljuči. Vsaj tako se je zdelo. Iz njih je vela brezskrbnost. Socializirani folk se je čutil počaščen, če jim je smel nakloniti besedo ali bulo. Mene spočetka nihče niti povohal ni. Čemel sem na zadnji dili in komaj čakal, da se odpravim nočni izmeni naproti. Sčasoma so me postopači zaznali in povabili k sebi. Pristopil sem, stal ob strani in vpilal nov način miselnosti. Zdela se mi je lepša od vseh dotlej prebranih in slišanih naukov. Bila je tisto, po čemer sem hrepenel.

Flaster se je prithotapil pod ograjo. Kljub zavidljivi višini je nosil le petinpetdeset kilogramov. Včasih se je pečal s trdimi drogami. Čeprav je zavrnel iglo in vlekel samo še travo, se nikakor ni mogel zrediti. Bil je živ okostnjak.

»Greš na Pastirsko noč?« se je s trkom po šipi prikazal kot duh.

Od zaprepaščenja bi skoraj telebnil s stola.

»Ne morem. Delam,« sem zbegano ugasnil televizijo in si mahoma izmislil: »Na obhod moram,« da bi našel čas za razmislek.

Brez vsakršne zadrege se je ulegel na stopnice pred vratnico in rekel:

»Pohiti!«

Počasi sem zavil okoli vogala in za pomiritev parkrat globoko vdihnil. Po eni strani sem bil prevzet, da se je spomnil name, po drugi sem se ga želel otresti. Vedel sem, da se zlepa ne bo skidal proč. Klošarjem sem se preveč hvalil s ključem Ali Babine votline. Glodal sem: Če ga zavrnem, me bo tudi njegova družba odkljukala. Če ga obdržim tukaj, se ga ne bom rešil do ponedeljka. Če grem z njim na planšarsko veselico, bo fak v službi. Kontrolor me bo iskal. Ne bom mogel reči, da sem dva dni brez prestanda pregledoval objekt. Kontrolor se je običajno pripeljal s katrci, počakal pet minut in se, če nikogar ni bilo v stražarnici, vrnil pozneje. Tudi po večkrat, zato smo se ga vsi trudili sprejeti takoj, da nam kasneje ni kazil spanca. Če Flasterja ignoriram, bo njegovo smrčanje na štengah zihér opazil kdo s ceste, ki se je vila nad skladiščem. Prišli bodo miličniki in najebal bom kot žuti. Najboljše, da iz pravljičnega brloga pobere tri buteljke, sem sklenil, in se mu navidezno pridružim. Potem bom že našel kakšen izgovor za umik.

»Ajde, greva!« sem ga dregnil z žvenketom v vrečki.

V hipu je bil zbujen. Zaklenil sem delovni nalog in odčepil steklenko. Med hojo od Mercatorjevega skladišča sem goltal izbrano vino in s slehernim korakom manj resno razmišljal o vrnitvi na delovno pozicijo. Možgane je preklopilo na pijačo. Naglo se me je prijelo. Najbrž zaradi živčnosti. Načela sva drugo buteljko in postalo mi je žal, da jih nisem vzel vsaj pet. O službi nisem več razglabljal. Postajal sem Flaster – vesel in brez obveznosti.

Vzpenjala sva se po kljukasti makadamski cesti. Buteljke so pošle in polagoma se je večerilo. Od Pastirske noči naju je ločevalo še kar nekaj kilometrov. Ovinkom ni bilo videti konca. Mimo so pluli redki avtomobili. Vozniki so nama posmehljivo hupali, ko sva s palcem prosjačila za prevoz, toda bila sva prisiljena štopati ali pa pešačiti še najmanj dve uri. Avtobusna linija je prevažala kmečki življ v fabrike in nazaj samo med delavniki. V tovarne so podeželani hodili počivat po garanju na posesti, meščani pa delat po spanju. Kljub temu so kmetje preseicali norme, mestni folk pa jamral nad njimi. Stvar vzgoje pač.

»Glej, trgovina!« je pokazal Flaster na tablo med tremi hišami.

»Upam, da je še odprta,« sem zakoračil proti njej.

»Zaprto! Zaprto!« je hitela stara babnica zaklepat vrata.

Na vsak način se naju je hotela znebiti.

»Samo dva litra bi vzela,« sem nejevoljno zacepetal, ker z ničemer nisva izdajala načikanosti.

Ni naju zanašalo, nisva jecljala, nisva težila, nisva prepevala.

»Zaprto, sem rekla!«

»Pa zdaj?!« je Flaster od nikoder izvlekel pištolo ter ji prislonil cev na čelo.

Nisem vedel, da jo ima. S pogledom sem na hitro ošvrknil sosednja polkna. Vse se je zdelo normalno. Nobenega radovednega obraza ali nihanja zaves ni bilo zaznati. Prisilila sva jo, da smo vstopili v namišljeno štacuno in zaklenili od znotraj. Prodajalna na dveh kvadratnih metrih se je kitila z eno samo stalažo. Še največ prostora je zasedala ogromna starinska blagajna. Malenkosti so včasih najbolj zgovorne. Babura je bila pohlepna in tega niti skrivala ni. Prav nič se mi ni smilila, ko jo je Flaster grobo vrgel ob steno in ji sikajoče zlogoval v kosmato uho:

»Sa-mo dva li-tra sva hotela!«

Od ihte ni mogel požirati sline. Valila se mu je čez usta.

Ogledal sem si ponudbo na stojalu. Na spodnji polici so stale vreče koruznega in pšeničnega zdroba, nad njimi hrana za mačke in pse, na tretji deski so se nahajale testenine, prav na vrhu so kraljevale flaše. Vse blago je bilo za tretjino dražje kot drugod. Vzel sem dve bombi belega, ju postavil na pult in z očmi iskal čike. Babnica me je z obrvmi takoj usmerila pod blagajno. Najbrž se je bala, da bi kaj razbil in jo spravil na kant.

S cigaretami je bila založena bolje od tobačne tovarne. Našel sem šteko starih F 57, izpulil tri zavojčke in vprašal:

»Koliko sva ti dolžna?«

»Kar ubijta me! Dve svetovni vojni sem dala skozi! Ni me strah!«

»Koliko?« sem ponovil vprašanje.

»Vzemi! Kaj sprašuješ?!« je planil Flaster.

Nisem ga poslušal, temveč sem sedel za kaso, odtipkal račun po standardih oderuške babnice in pildek spravil v žep. Prvič mi je ekonomska šola prišla prav.

»Misliš, da naju bo prijavila?« je izrazil Flaster skrb tik pred ciljem.

Pred nama se je že kazal zaselek. Na daleč je bilo zaznati prve obrise kmetij.

»Kdo ji bo verjel? Črno na belem imam, da sva ji plačala. Zato sem pa napravil račun! Samo pištole se znebi!«

»Saj je plastična!«

»Pokaži,« nisem verjel.

Vrtel sem jo med prsti in zdela se je prava. Šele ko sem skušal pritisniti na petelina, ki ni trznil, me je imitacija prepričala.

»Vseeno jo odvrzi, sicer bi znala babnica žandarjem celo dokazati svoj prav!«

»Zavrnel je ne bom,« je zagrebel v gozdnate korenine, prekril pištolo z listjem in gomili ljubkujoče rekel:

»Pobral te bom ob vrnitvi.«

Pastirska noč naju je sprejela z devetimi ljudmi. Toliko sem jih naštel pred vstopnino. Vreme se je skisalo in lilo je kot iz škafa. Premočeni nonet je predstavljal organizatorje. Bila sva edina obiskovalca. Na z vodo prepojeni travnik sva smela zastonj. Vedrila sva na pokritem odru zraven inštrumentov. Ob vznožje plesišča je priplulo dostavno vozilo, vrglo sidro in narodno-zabavni ansambel se je lotil pobiranja glasbil.

»Ne bo nič?«

»Nič,« so bili redkobesedni godci v pelerinah.

»Naju zapeljete do mesta?«

»Polni smo!« so zaloputnili duri kombija.

Eden od organizatorjev, ki jim je pomagal trpati rekvizite v prtljažnik, je šepnil Flasterju:

»Udeležita se srečelova! Splačalo se vama bo.«

»Da bom spet osleparjen, banda ušiva!?!« je nepričakovano izbruhnil Flaster.

Kakor vulkan, v katerem se je jeza magme nabirala skozi stoletja.

Prihajal je z njihovih koncev. Kapnilo mi je, zakaj je tako silil navzgor. Na vasi so se klali zaradi metra sveta, čeprav je vsaka domačija premogla tisoč hektarov. Zemljišča med sosedi niso bila razmejena s tirmani, marveč obdana z električnim pastirjem.

»Ne vrag, le сосед naj bo naš mejak,« sem teatralno zakričal in stekel za prirediteljem.

V ogromen planšarski klobuk sem potopil dlan in izvlekel prazno srečko. Hotel sem naštihati denar za novo, pa me je tip ustavil:

»Ti kar vleci, dokler ne boš zadel!«

Po kopici ničnih kuponov sem končno trefil likalnik. Dal sem ga v vrečko. Nato sem dobil še domači med, popust na kmečki tržnici, tehtnico in pleteni naslonjač.

»Lahko vse zamenjam za vino?« sem vprašal. »Dobitkov ne morem odnesti s sabo.«

»Se boš že znašel,« je organizator zaprl marelo.

Nehalo je deževati in s traktorjem je odpeljal ostanke srečelova domov za naslednje leto. Kdo ve, kolikokrat je že to napravil. Pastirska noč je bila tradicionalna.

Pohitel sem k edini stojnici, ki je še niso podrli, in uspel nabaviti štiri bule. O Flastru ni bilo ne duha ne sluha. Verjetno ga je odneslo k staršem na domačijo, čeprav je trobental, da so ga pognali od bajte in se mu že zdavnaj odrekli. Ampak star pregovor pravi, da kri ni voda.

Sedel sem v pleteni naslonjač in nazdravljajal samoti. Vsake toliko je kakšen blisk še razparal nebo. Počutil sem se prav lušno. Bil sem navajen piti sam. Vse je bilo kakor na šihu. Samo plačan nisem bil.